

Ekonomikas ministrija

NACIONĀLĀ LĪMEŅA APAĻĀ GALDA DISKUSIJA PAR ENERGOEFECTIVITĀTES FINANSĒŠANU LATVIJĀ 2018. GADA 26. APRĪLĪ VIESNĪCĀ RADISSON BLU, ELIZABETES IELĀ 55, RĪGĀ DARBA KĀRTĪBA UN PAMATINFORMĀCIJAS DOKUMENTS

**Rīko Eiropas Komisija partnerībā ar LR Ekonomikas ministriju un ANO Vides programmu
finanšu iniciatīvu**

Mērķi:

Iniciatīvas “Viedais finansējums viedām ēkām” (angliski “Smart Finance for Smart Buildings”) ietvaros, Eiropas komisija rīko “Ilgtspējīgas enerģijas investīciju forumus” (angliski “Sustainable Energy Investment Forums”), lai stiprinātu kapacitāti un sadarbību starp publiskā un privātā sektora iesaistītām pusēm, attīstot liela mēroga investīciju programmas un finansējuma shēmas. SEI forumi ietvers sevī vairāk nekā 30 pasākumus līdz pat 15 dalībvalstīs laika posmā no 2016. līdz 2019. gadam; informācija par notikušajiem un gaidāmajiem pasākumiem ir atrodamā SEI forumu [tīmekļa vietnē](#).

Reģionālā ievadkonference par ēku energoefektivitātes finansēšanu Lietuvā, Latvijā un Igaunijā notika Rīgā, 2016. gada 11. novembrī. Šis pasākums pulcēja ap 80 dalībniekiem, kas strādā energoefektivitātes finansēšanas jomā finanšu sektorā, valstu valdībās, projektu attīstīšanā, atjaunošanas darbu piegādes ķēdē un vietējās un reģionālajās aģentūrās. Pasākuma prezentācijas un sanāksmes kopsavilkums ir atrodami [šeit](#), un tos ir vērtīgi izlasīt, gatavojoties Nacionālā līmeņa apaļā galda diskusijai.

Nacionālā līmeņa apaļā galda diskusijas mērķis ir uzsākt dialogu starp galvenajām iesaistītajām pusēm Latvijā par to, kā uzlabot piekļuvi finansējumam investīcijām energoefektivitātē, un identificēt kopīgos mērķus un potenciālos uzlabojumus, ko varētu veikt pastāvošajā politikas ietvarā un uzņēmējdarbības praksē. Apaļais galds veltīs nozīmīgu laika daudzumu viedokļu apmaiņai un saskarsmei starp dalībniekiem mazās darba grupās.

Lai nodrošinātu atklātas diskusijas, pasākums notiks saskaņā ar *Chatham House* normu, kas nozīmē, ka diskusijas laikā izteikto nepiedēvēs konkrētai personai vai organizācijai. Mūsu mērķis nav panākt vienu konsensa viedokli, bet gan ģenerēt pēc iespējas vairāk ideju par to, kā investīcijas ilgtspējīgajā

enerģijā Latvijā varētu virzīties tālāk. Diskusijas notiks latviešu valodā. Būs pieejams tulkojums no un uz angļu valodu.

Dalībniekus aicina izlasīt zemāk atrodamo pamatinformācijas dokumentu, lai labāk izprastu diskutējamās tēmas, un iesniegt savus komentārus un iespējamus rakstiskos viedokļus, izmantojot [Google formu](#) līdz 23.aprīlim. Šos komentārus pārsūtīs visiem dalībniekiem pirms tikšanās.

Pasākumu rīko EASME Ilgtspējīgas enerģijas investīciju forumu ietvaros, kas tiek finansēti no Eiropas Komisijas programmas "Apvārsnis2020".

Darba kārtība

9:00 Reģistrācija

9:30 Ievada plenārsēde

Moderators Reinis Āboltiņš, enerģētikas eksperts

**Uzņemošās puses sveiciens un esošās situācijas energoefektivitātes finansēšanā
Latvijā raksturojums**

Andrejs Apaņuks, Ilgtspējīgas enerģētikas politikas departamenta direktors, Ekonomikas ministrija

Ievadvārdi

Rinalds Muciņš, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretārs

Reinis Bērziņš, valdes priekšsēdētājs, ALTUM (Finanšu ministrijas vārdā)

Lelde Kiela-Vilumsone, atbildīgā par politiku, Enerģētikas Ģenerāldirektorāts, Eiropas Komisija

Privāto banku iesaistīšana energoefektivitātes finansēšanā

Santa Purgaile, Latvijas Komerčbanku asociācijas Kreditēšanas komitejas līdzpriekšsēdētāja

Ievadvārdi ražīgai diskusijai

Ēriks Eglītis, Valsts sekretārs, Ekonomika ministrija

Moderators saka ievadvārdus apaļā galda diskusijām

11.00 Kafijas pauze

11:30 Paralēlās sesijas par energoefektivitātes finansēšanu

Tēma 1) Publiskais sektors

Tēma 2) Mājokļu sektors

Tēma 3) MVU sektors

Tēma 4) Finanšu sektora iesaiste energoefektivitātes finansēšanā

13:00 Pusdienas

14:00 Paralēlās sesijas par energoefektivitātes finansēšanu turpinās par 4 tēmām

15:45 Noslēguma sesija

Moderators Reinis Āboltiņš, enerģētikas eksperts

16:45 Pasākuma noslēgums

Pamatinformācijas dokuments

Nacionālā līmeņa apaļā galda diskusijas laikā dalībniekus sadalīs 4 darba grupās saskaņā ar zemāk aprakstītajām tēmām. Šīs sesijas balstīsies uz publiskās konferences secinājumiem un to laikā tiks strādāts, lai identificētu konkrētus risinājumus katras tēmas ietvaros. Šī dokumenta mērķis ir apkopot galvenos jautājumus, kas attiecas uz katru darba grupu, lai dalībnieki varētu sagatavoties un efektīvi strādāt sesijas laikā.

Grupu tematiskajās sesijās būs ievada prezentācija(s) par pašreizējo situāciju Latvijā un Eiropā. Diskusijas notiks latviešu valodā ar mutisko tulkošanu angļu valodā ārzemju dalībniekiem. Mēs aicināsim moderatoru no katras tematiskās grupas ziņot par galvenajām problēmām, kas tika paceltas diskusijas laikā, un sniegt 5 (vai vairāk) tematiskās grupas rekomendācijas, kas var būt adresētas gan publiskā, gan privātā sektora iesaistītajām pusēm.

1. Publiskais sektors

Ievada prezentācijas:

Reģionālās iniciatīvas energoefektivitātes pakalpojumu līgumu projektiem sabiedriskajām ēkās
Christoph Thomsen, Karlsruhe enerģētikas aģentūra, ELENA InEECO projekts

Uz rezultātu balstīti publiskā sektora energoefektivitātes projekti

Toivo Miller, Vadošā produktu un uzņēmējdarbības attīstība, ERAB

Publisko ēku atjaunošana ar garantētu energoefektivitātes līmeni (H2020 Accelerate SUNSHINE projekts)

Agris Kamenders, direktors, Ekodoma

Moderators: Armands Gūtmanis, valdes priekšsēdētājs, Meta Advisory

Uzstāšanās ar īsu uzrunu:

Laurent Bender, Aizdevumu vadītājs, Eiropas Investīciju banka

Situācijas raksturojums: Publiskajā sektorā trūkst kapacitātes attīstīt un ieviest vietējus energoefektivitātes plānus un programmas. Jo īpaši, lai gan pastāv risinājumi tādu sabiedrisko īpašumu kā biroja ēkas, skolas un ielu apgaismojums energoefektivitātes uzlabošanai, šajā jomā joprojām novērojama pārāk zema aktivitāte. Energoapkalpojumu uzņēmumi (ESKO) varētu veicināt projektu attīstīšanu un finansēšanu, bet tirgus joprojām ir ļoti agrā stadijā.

Rīcības tvērums: Identificēt svarīgākās publiskā sektora, t.sk. centrālās valdības īpašumā esošo ēku, vajadzības, lai ieviestu energoefektivitātes programmas un izpētītu iespējamās darbības veicējus, rīkus un finanšu instrumentus, kas varētu veicināt ieviešanu.

Potenciālie risinājumi energoefektivitātes aktivitāšu publiskajā sektorā vairošanai:

- mazo energoefektivitātes projektu agregācija transakciju izmaksu samazināšanai un investīciju un lielo uzņēmumu piesaistei projektu īstenošanai;
- tirgus veicināšana, ieskaitot līgumu un iepirkumu standartizāciju;
- palīdzība projektu attīstīšanā (piem., ELENA) publiskā sektora kapacitātes vairošanai;
- mehānismi ESKO izaugsmes atbalstam, tajā pašā laikā nodrošināt augstus kvalitātes standartus.

Galvenie jautājumi

- 1.1. Kādi ir galvenie izaicinājumi Latvijas pašvaldībām un valdībai attīstot, ieviešot un finansējot energoefektivitātes pasākumus sabiedriskajos objektos?
- 1.2. Kāds atbalsts ir nepieciešams, lai celtu publiskā sektora kapacitāti sabiedrisko īpašumu energoefektivitātes uzlabošanas jomā?
- 1.3. Kādi tirgus veicināšanas mehānismi (piem., vienas pieturas aģentūras, standartizēti līgumi, palīdzība projektu attīstīšanā) varētu palīdzēt paātrināt sabiedrisko īpašumu energoefektivitāti?
- 1.4. Kādu lomu sabiedrisko ēku atjaunošanā var spēlēt energoefektivitātes pakalpojumu sniedzēji?
- 1.5. Kā mēs varam nodrošināt augstas kvalitātes sniegumu sabiedrisko īpašumu energoefektivitātes pasākumu īstenošanā?
- 1.6. Kā mēs varam nodrošināt tirgus nepārtrauktību ilgtermiņā?

2. Mājokļu sektors

Ievada prezentācijas:

Mājokļu atjaunošanas programma Francijas Pikardijas reģionā
Alice Morcrette, direktore, Picardie PASS renovācija, SPEE, Francija

Vācijas mājokļu atjaunošanas mehānismi
Bettina Dorendorf, viceprezidente, kfW, Vācija

Praktiskā pieredze Latvijā:

Privātmāju energoefektivitātes paaugstināšana – iespējas un izaicinājumi
Aldis Greķis, asoc.profesors, Dr.sc.ing., RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultāte /

Daudzdzīvokļu ēku atjaunošanas praktiskā pieredze
Ingus Salmiņš, Energoefektivitātes programmu departamenta vadītājs, ALTUM

Moderators: *Reinis Āboltiņš, enerģētikas eksperts*

Situācijas raksturojums: Pastāv virkne ļoti sarežģītu ne-finanšu šķēršļu, t.sk.: iedzīvotāju zems informētības līmenis par ieguvumiem no energoefektivitātes pasākumiem; nedrošība par atjaunošanas pasākumiem, kas tiks īstenoti projekta ietvaros; citas mājāsaimniecību prioritātes; augstas kvalitātes atjaunošanas darbiem nepieciešamo iemaņu trūkums; ilgtermiņa garantiju trūkums. Daudzdzīvokļu māju gadījumā lēmumu pieņemšanas process un mājāsaimniecību budžeta plānošana vēl vairāk sarežģī procesu. Atjaunošanas procesam jābūt pēc iespējas vieglam un pievilcīgam mājokļu īpašniekiem. Tirgus veicināšana ir svarīga, lai iesaistītu dzīvokļu īpašniekus un izstrādātu piemērotus risinājumus dažādām vajadzībām kā individuālajās, tā daudzdzīvokļu mājās. Lai gan ir zināmas aktivitātes daudzdzīvokļu māju atjaunošanā, privātmāju māju sektorā aktivitātes līmenis ir zems.

Rīcības tvērumi: Identificēt šķēršļus un pārrunāt risinājumus mājokļu atjaunošanas finansēšanai un tirgus sekmēšanai, lai paātrinātu augstas kvalitātes atjaunošanas darbu īstenošanu plašā mērogā.

Galvenie jautājumi

- 2.1. Kādām jābūt galvenajām vienas pieturas aģentūras, kas vislabāk atbilst mājojļu atjaunošanas tirgus Latvijā vajadzībām, raksturiezīmēm?
- 2.2. Kuras organizācijas varētu vislabāk īstenot šos pakalpojumus? Kāda varētu būt katras organizācijas loma? Kā tiktu finansēts šāds pakalpojums?
- 2.3. Kādas izmaiņas normatīvajos aktos ir nepieciešamas, lai vienkāršotu pārvaldes iestāžu un reģionālo aģentūru darbu, kombinējot iespējamus grantus un aizdevumus no dažādiem avotiem?
- 2.4. Kā finanšu instrumenti, piemēram, garantiju shēma māju atjaunošanai, noved pie strukturālām izmaiņām tirgū, palīdzot finanšu iestādēm paplašināt savu darbību klāstu ar investīcijām energoefektivitātē un pieejamiem aizdevumiem māju īpašniekiem?
- 2.5. Kā varētu attīstīt un finansēt šādu shēmu, un kāds tehniskās palīdzības līmenis būtu nepieciešams, lai nodrošinātu pietiekošu projektu apjomu?

3. Energoefektivitātes finansēšana MVU sektorā

levada prezentācijas:

Atbalsts un apmācības izcilam energoefektivitātes līmenim uzņēmumos / Izaicinājumi uzņēmējiem
Līga Ābola, ES projektu nodaļas vadītāja, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
Kaspars Osis, Enerģētikas komisijas priekšsēdētājs, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera

Energoefektivitāte – atslēga uz uzņēmumu produktivitātes un konkurētspējas celšanu
Dagnija Blumberga, Dr.habil.sc.ing., profesore, RTU Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūts

Moderators: Ansis Bogustovs, Radio Latvia un TV24 žurnālists

Situācijas raksturojums: Atbalsta programmas energoefektivitātes atbalstam rūpniecībā bija un ir arī šobrīd, bet aktivitātes līmenis ir zems. Viena no problēmām ir saistīta ar to, ka uzņēmumi nesaskata energoefektivitātes dotos ieguvumus savas produktivitātes celšanai un konkurētspējas celšanai tirgū. Saskaņā ar rūpniecības sektora Ex-ante ziņojumu, vidēji tikai 4% no ražošanas izmaksām ir saistītas ar enerģiju. Tas nemotivē īstenot energoefektivitātes pasākumus, kuriem ir ilgs atmaksāšanās periods, piemēram, ēku konstrukciju siltināšana. Viens variants produktivitātes celšanai ir taupīšanas pasākumu īstenošana ražošanas procesos (ražošanas plūsmās). Savukārt kad ir iesaistīts ES finansējums, to piesaistes procedūras ir ļoti sarežģītas un birokrātiskas.

Energoefektivitātes likums uzstāda prasības lielajiem patērētājiem (>500 MWh/gadā) ieviest energoefektivitātes pasākumus. Lai sasniegtu rezultātus labus rezultātus, ir nepieciešams strādāt ar MVU un citiem maziem patērētājiem, lai celtu energoefektivitāti vienlaicīgi ceļot produktivitāti.

Rīcības tvērumi: Pārrunāt, kā popularizēt energoefektivitātes pasākumus MVU un ražošanas sektorā.

Galvenie jautājumi

- 3.1 Kādi ir veiksme stāsti un šķēršļi MVU energoefektivitātes finansēšanai?
- 3.2. Kādi ir pašreizējie dzinējspēki MVU, kas liek ieviest un finansēt energoefektivitātes pasākumus?
- 3.3. Kādi finanšu produkti ir nepieciešami, lai nodrošinātu energoefektivitātes pasākumu ieviešanu MVU?

4. Finanšu sektora iesaiste energoefektivitātes finansēšanā

Ievada prezentācijas:

Energoefektivitātes investīciju risku mazināšana privātiem investoriem
Steve Fawkes, vecākais padomnieks Investor Confidence projektā un galvenais EEFIG parakstīšanas instrumentu komplekta autors, EnergyPro. Ltd., Apvienotā Karaliste

Energoefektivitātes finansēšana Latvijā – banku sektora pieredze
Ilze Kukute, Nodaļas vadītāja, Swedbank

Moderator: Ivars Golsts, neatkarīgs finanšu eksperts

Situācijas raksturojums: Esošajos tirgus apstākļos investorus nesaista energoefektivitāte. Bankas bieži sniedz aizdevumus balstoties uz klientu kredīta statusu vai uz īpašumu vērtību, bet ieguvumi no energoefektivitātes uzlabojumiem, iespējams, netiek ņemti vērā. EEFIG (Energoefektivitātes finanšu institūciju grupas) 2015. gada ziņojums citu vidū izcēla šādas problēmas:

- (1) pierādījumu trūkums tam, ka investīcijas energoefektivitātē sniedz atdevi, padara ieguvumus un finanšu riskus grūtāk vērtējamus;
- (2) vispārpieņemto procedūru un standartu trūkums investīciju energoefektivitātē parakstīšanā palielina transakcijas izmaksas.

Attiecībā uz energoefektivitātes projektu standartizāciju liels darbs jau ir paveikts projekta "Investor Confidence Project" (ICP) ietvaros, kā arī EEFIG (Energy Efficiency Financial Group) ir izstrādājis rīku projektu risku izvērtēšanai. ICP mērķis ir standartizēt projekta izstrādes procesu, kā arī veikt tā monitoringu, lai celtu uzticamības līmeni. Plānots, ka ICP izstrādātie standarti kļūs par standartizācijas platformu energoefektivitātes projektiem Eiropā. Standartizējot procesus ir iespējams samazināt gan transakcijas, gan projektu priekšizpētes izmaksas.

Savukārt EEFIG rīks nodrošina finanšu institūcijām atvieglotu projektu risku izvērtēšanu, radot vienu kopīgu standartu investīciju izvērtēšanai, vienlaicīgi nodrošinot projektu sagatavošanu atbilstoši finanšu iestāžu vajadzībām.

Papildus standartizācijai, vēl viens liels izaicinājums ir energoefektivitātes uztvertais riska profils, kas rada augstas kapitāla izmaksas. Šīs problēmas iespējamais risinājums būtu riska dalīšanas instrumentu izstrāde.

Rīcības tvērums: Pārrunāt prasības un ietvara nosacījumus, kas ir nepieciešami privātajiem investoriem, lai pilnībā iesaistītos energoefektivitātes finansēšanā.

Galvenie jautājumi

- 4.1. Kāda ir pašreizējā situācija ar finanšu produktiem energoefektivitātei Latvijā?
- 4.2. Kas ir nepieciešams privātām finanšu iestādēm, lai pilnībā iesaistītos energoefektivitātes finansēšanā?
- 4.3. Kā standartizācijas instrumenti, tādi kā IREE (*ICP's Investor Ready Energy Efficiency™*) un EEFIG (*Energy Efficiency Financial Group*) risku un parakstīšanas instrumentu komplekts, var būt labāk izmantoti Latvijā energoefektivitātes finansēšanas veicināšanai?
- 4.4. Kādu lomu finanšu instrumenti var spēlēt energoefektivitātes finansēšanas stiprināšanā?

Pārstāvēto organizāciju saraksts

Vides ministrija	Eiropas Investīciju banka (EIB)
Finanšu ministrija	Latvian Baltic Energy Efficiency Facility (LABEEF)
Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija	ESEB
Iekšlietu ministrija	Zaļā brīvība
Veselības ministrija	Ekodoma
CFLA	JA Power Holding
Latvijas Vides investīciju fonds (LVIF)	Eco.NRG
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera	Energy Data
ALTUM	RenESCO
Valsts nekustamie īpašumi	RCG LighthHouse
Latvijas Komercbanku asociācija	JA Power Holding
Latvijas Pašvaldību savienība	Salaspils siltums
Latvijas namu apsaimniekotāju un pārvaldnieku asociācija	SIA "Fortum Jelgava"
Siltumuzņēmumu asociācija	Valsts kase
Latvijas Būvinženieru savienība	Nasdaq Riga
LATEA	Swedbank
Rīgas namu pārvaldnieks	SEB
Rīgas pilsētas arhitekta birojs	Luminor Group
Vidzemes plānošanas reģions	Citadele
Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB)	Rīgas Tehniskā universitāte
kw banka	Tukuma pašvaldība
Eiropas Investīciju Banka	Jūrmalas pašvaldība
Eiropas Komisija	Jelgavas pašvaldība
Mattig Management/Cime Capital	Daugavpils pašvaldība
EC Network	Rēzeknes pašvaldība
Meta Advisory	Liepājas pašvaldība
Karlsruhe Enerģētikas aģentūra	Gulbenes pašvaldība
	Rīgas pašvaldība